

Bemærkninger i den Henseende ere saa ganske rigtige. Det er heller ikke rigtigt, naar han fremfører det Exempel, at det er en Afgift, som er fremkommen ved en frivillig Overenskomst mellem Parterne; thi det er det jo i Virkeligheden ikke. Da man ved Lov afløste offentlige Stiftelser og det beneficerede Gods, var der jo kun givet Fæstere den Vilkaar, at hvo sig uden Lovens Bestemmelser. Man havde i Loven fastsat Vilkaarene, bestemt den Afgift, der skulde paalægges, og Kjøbesummen skulde bestemmes ved en Kommission. Fæstere havde altsaa, hvis han vilde, at hans Gaard skulde gaa over til hans Efterkommere, at hvo sig for disse Vilkaar, og det kan dog ingenlunde siges at være en frivillig Overenskomst, hvad man skal hvo sig for i Henhold til et Lovbud. Med Hensyn til, hvorvidt Kjøbesummen vilde være bleven sat høiere, dersom man ikke havde vedtaget Bestemmelserne om en saadan aarlig Afgift, tror jeg, — jeg har ikke Lovet ved Haanden, — at den aarlige Afgift ogsaa blev beregnet kapitaliseret efter et Gjennemsnitsbeløb af visse Aars Kapitalstaxt, og i den Fremgangsmaade ligger jo tydeligt, at man netop har beregnet den til en Kapitalværdi, og at Kjøbesummen altsaa ikke vilde blive høiere end denne Kapitalværdi. I Virkeligheden er det saa, at det kan siges ikke at være ganske paa sin Plads at argumentere fra det Spørgsmaal, om Kjøbesummen ikke vilde være bleven sat høiere, dersom man havde undladt at tage Bestemmelse om en Kornafgift. — Jeg vil som sagt meget anbefale, om man kan faa noget Godt ud af disse Landlove, der have været behandlede her i den sidste Tid; men Forholdene thye jo ikke paa, at noget Saadant kan ventes. Disse Bemærkninger har jeg ikke troet at burde tilbageholde under denne Lovs Behandling.

Indenrigsministeren (Seel): Jeg beklager, at jeg atter idag maa udtale, at jeg ganske bortset fra Indholdet af dette Lovforslag, allerede paa Grund af dette Things Flertals vedblivende Utilbøielighed til at ville forhandle de af Regjeringen fremsatte Lovforslag, ikke kan deltage i Behandlingen af denne Lov.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Mønrød): Jeg skal gjøre nogle Bemærkninger til den ærede første Taler. Det forekommer mig, at han i Hovedgrundætningerne er enig med Forslagsstillerne; maaske han ogsaa vil komme os nærmere, inden vi ende denne Sags Behandling. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgfreds (Schawling) omtalte de europæiske Strømninger, men det

forekommer mig rigtignot, at han gav denne Benaevnelse et altsor vidt Omfang. Fordi der er en hel Del Videnskabsmænd, hvis Tanker gaa i en vis Retning, anser jeg det ikke for at være en af de store europæiske uimodstaaelige Tankestrømme. I Videnskaben gaar der jo en Uendelighed af Strømninger, og det anses jo for ogsaa at være et Fortrin, at man er original og kan komme med noget Nyt; det kan man slet ikke regne. Heller ikke kan jeg anse den socialistiske Bevægelse for at høre til de stærke europæiske Tankestrømninger. Der kan være Noget i dem, som kan være fuldt berettiget; det skal jeg ikke komme ind paa. Ja, ikke engang den Strømning, at Staten nu skal gjøre sig til Eier af Jernbanerne, tror jeg med Rette kan benævnes som en stor europæisk raadende Strøm. Preussen har fulgt dette System, Frankrig har ikke sluttet sig dertil, England følger det ikke, i Amerika er det ubekjendt; men vi ere blevene saa stærkt paavirkede af Preussens Exempel — det ligger nu engang i Sagens Natur, at hvad der sker i Preussen, udøver en saadan mægtig stor Indflydelse paa os, at vi ikke kunne modstaa det. Naar jeg ser, hvilke Udgifter det foranlediger, at Staten overtager Jernbanerne, tillader jeg mig at nære nogen Tvivl om Rigtigheden; men derpaa skal jeg nu ikke indlade mig videre her. Derimod vil jeg indrømme, at muligvis med Hensyn til Frihandel kan man anerkjende, at der er en Strømning; men den er ikke gjenneført endnu. Her have vi derimod gamle Tankestrømme, gjenneførte under alle Statsformer, gjenneførte Aarhundreder igjennem, som ere vedblevne at gjøre sig gjældende ikke hos Videnskabsmænd, ikke hos enkelte Statsmænd, men i vedtagne Love, som ere gjenneførte. Det er saadanne Tanker, som jeg mener høre til de stærke Tankestrømme, der have Seierspræget paa deres Bane — ikke som jeg skulde mene dette Lovforslag, nei paa ingen Maade, men Tanken i det. Vi se jo, hvilken Rolle det spiller for Tiden i Irland. Der var en æret Rigsdagsmand, der mente, at det var de 3'er, men er det ikke mærkeligt, at den engelske Regjering er gaaet saa at sige uden Indskrænkning eller med lidet betydende Modifikationer til disse 3'er. Jeg veed ikke, om det er saa; men fra en kyndig Engelskmand er det mig sagt, at der er ogsaa begyndt et Nøre i de engelske Landforhold og kommet en temmelig stærk Bevægelse. Jeg tror derfor ikke, at dette, som blev udtalt om Strømninger, holder Stil. Efter min Overbevisning er netop dette Begreb „den frie Jord“ en af de store Tanker. Man har sagt, at det er jo en Indskrænkning i min Dispositionsret, at jeg ikke har Lov til